

SLAVIA ANTIQUA

CZASOPISMO

POŚWIĘCONE STAROŻYTNOŚCIOM SŁOWIAŃSKIM

POD REDAKCJĄ

WITOLDA HENSLA

TOM I

1 9

POZNAŃ

4 8

NAKŁADEM KOMITETU REDAKCYJNEGO »SLAVIA ANTIQUA«
Z ZASIĘKU PREZYDIUM RADY MINISTRÓW I WYDZIAŁU NAUKI MINISTERSTWA
OŚWIATY W WARSZAWIE

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI AKADEMICKIEJ W POZNANIU
CZCIONKAMI DRUKARNI UNIWERSYTETU POZNAŃSKIEGO

SPIS TREŚCI — CONTENTS

	Strona Page
Przedmowa	XI
Preface.	XIII
Dedykacje Komitetu Redakcyjnego dla prof. J. Kostrzewskiego	XV
Dedication	XVI
Emanuel Šimek (Brno). Zdravice Profesoru Kostrzewskému	1
Salutation amicale au Professeur Kostrzewski	2
Witold Hensel (Poznań). 35 lat naukowej działalności Józefa Kostrzewskiego	3
Joseph Kostrzewski — 35 ans de travail scientifique	36
Witold Hensel i Leon Jan Łuka (Poznań). Spis prac prof. dr. Józefa Kostrzewskiego z lat 1945—1947	38
List of works by Prof. dr. J. Kostrzewski (1945—1947)	38
Tadeusz Reymann (Kraków). Dokumentaryczne wartości odkryć w kopcu wschodnim w Rosiejowie, w pow. pińczowskim	42
Valeur documentaire des découvertes dans le tertre oriental de Rosiejów	81
Gordon Childe (Londres). Sur L'âge des objets importés des Îles Britanniques trouvés en Pologne	84
Konrad Jażdżewski (Łódź). O zagadnieniu początków kultury łużyckiej	94
Sur le problème des origines de la culture lusacienne	145
Tadeusz Sulimirski (Londyn). Zagadnienie upadku kultury łużyckiej	152
The problem of the downfall of the Lusatian Culture	162
Jan Filip (Praha). Lužická kultura v době laténské	166
Lusatian culture in the Latène period	178
Gerard Labuda (Poznań). Okres „wspólnoty” słowiańskiej w świetle źródeł i tradycji historycznej	181
L'„unité” slave selon la tradition historique	226
Bedřich Svoboda (Praha). Podstata a rozdělení římské doby v Čechách	228
The substance and periodisation of the roman period in Bohemia	242
Kazimierz Tymieniecki (Poznań). Wenetowie, nazwa i rzeczywistość historyczna	248
Vénètes — nom et la réalité historique	259

	Strona Page
T a d e u s z L e h r - S p ł a w i ń s k i (Kraków). O starożytnych Lugiach	261
Sur les anciens Lugii	266
R u d o l f J a m k a (Wrocław). Słowianie w pierwszych wiekach naszej ery w świetle materiałów prehistorycznych, odkrytych na Śląsku i w Małopolsce	268
Les Slaves au début de notre ère d'après les documents préhistori- ques découverts en Silésie et en Petite Pologne	300
J a n C z e k a n o w s k i (Poznań). Synteza slawistyczna a zagadnienie genezy państwowości polskiej	302
The slavistic synthesis and the problem of the origin of the polish statehood	322
J o s e f P o u l í k (Brno). Kultura moravských Slovanů a Avari	325
La culture des Slaves moraves et les Avars	345
E m a n u e l Š i m e k (Brno). Dúdlebi, Volyňané, Lučané, Čeští, Chor- vaté a Čechové. Sjednocení dněšní české země a vznik českého národa	349
Sur l'origine de l'État Tchèque	365
J a n E i s n e r (Praha). Základy kovářství v době hradištní v Česko- slovensku	367
Prehistoric blacksmith's work in Czechoslovakia	395
J i ř í N e u s t u p n ý (Praha). Příspěvek k datování hradištní keramiky v Polabí	397
Contribution à la chronologie de la céramique slave dans le bassin de L'Elbe	432
H o l g e r A r b m a n (Lund). Une route commerciale pendant les X et XI siècles	435
R o m a n J a k i m o w i c z (Toruń). Kilka uwag nad relacją o Słowia- nach Ibrahima Ibn Jakuba	439
Some remarks on Ibrahim Ibn Jacob's account of the Slavs	456
I v a n B o r k o v s k ý (Praha). Pohřebiště obchodníků z doby knížecí v Praze — I	460
Un cimetière de commerçants datant de l'époque des princes à Prague I	483
R u d o l f T u r e k (Praha). České hradištní nálezy, datované mincemi	485
Les trouvailles slaves de la Bohême, datées à l'aide des monnaies du Xe — XIIe siècle	534
L u d m i l a K r a s k o w s k á (Bratislava). Skvosty z doby hradištnej na Sloveńsku	536
Ornements de l'époque protohistorique de Slovaquie	550

	Strona Page
Zdzisław Adam Rajewski (Poznań). Sierpy składane z okresu wczesnodziejowego	551
Faucilles pliantes de la période protohistorique	559
T. J. Arne (Stockholm). L'évêque Osmund et la Polonia d'Adam de Brême	560
Jan Otrębski (Poznań). O pochodzeniu wyrazu kmieć	563
L'origine du mot kmieć	566
Bogdan Kostrzewski (Poznań). Naczynie wczesnohistoryczne z Radzimia, w pow. obornickim z ornamentem postaci ludzkich . .	568
Vase protohistorique de Radzim, arr. Oborniki avec ornement représentant des figures humaines	571
Włodzimierz Hołubowicz (Toruń). Znaki rodowe i inne na przedmiotach z wykopalisk w Grodnie	572
Signes familiaux et autres sur les objets trouvés dans les fouilles de Grodno	581
Indeks — Index	583

Witold Hensel i Leon Jan Łuka (Poznań)

SPIS PRAC PROF. DR. JÓZEFA KOSTRZEWSKIEGO
Z LAT 1945—1947¹

A. Z zakresu prehistorii

1945

1. Muzeum Prehistoryczne w Poznaniu w czasie okupacji niemieckiej (Kronika st. m. Poznania, r. XVIII, str. 7—13).
2. Z pradziejów Pomorza (Arkona, nr 1—2, str. 14).
3. Skarb brązowy z V okresu epoki brązowej z Roska, w pow. czarnkowskim w Wielkopolsce (Spr. P. A. U.², t. XLVI, str. 245—246).
4. Ziemie nadodrzańskie odwieczne nasze dziedzictwo (G. W., r. I, nr 30).

1946

5. Santok — klucz i strażnica Polski (I. K. P., r. II, nr 13).
6. Rotunda romańska w Cieszynie (P. Z., r. II, str. 79).
7. Tłó prehistoryczne Starej Baśni J. I. Kraszewskiego (P. W., str. 14—20 z 2 ryc.).
8. Gospodarka niemiecka w poznańskim Muzeum Prehistorycznym (Z O. W., r. XV, str. 4—9, z 3 ryc.).
9. Z przeszłości Ziemi Lubuskiej (I. K. P., r. II, nr 54).
10. Losy Biskupina w czasie wojny (Dz. P., nr 64).

¹ Bibliografię prof. Kostrzewskiego za lata poprzednie podano w Wiadomościach Archeologicznych, t. XVI, str. 9—34. Niniejsze zestawienie uzupełniające zrobiono na ogół według zasad przyjętych w W. A. Por. też P. A., t. VII, str. 126 i 309—310.

² Wykaz skrótów użytych w bibliografii: Dz. P. — Dziennik Polski. Kraków; G. Kat. — Głos Katolicki. Poznań; G. W. — Głos Wielkopolski. Poznań; I. K. P. — Ilustrowany Kurier Polski. Bydgoszcz; Kur. Szcz. — Kurier Szczeciński, Szczecin; P. A. — Przegląd Archeologiczny. Poznań; P. Z. — Przegląd Zachodni. Poznań; Spr. P. A. U. — Sprawozdania z czynności i posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności. Kraków; Z O. W. — Z Otchłani Wieków. Poznań.

11. Z pradziejów ziemi bydgoskiej (I. K. P., r. II nr 108).
12. Pisanki sprzed tysiąca lat (G. W., r. II nr 109).
13. Bałtosłowianie i początki Prasłowian (P. Z., r. II, str. 169—173).
14. Co sądzić należy o rzekomych prehistorycznych prawach niemieckich do ziem polskich? (P. W., r. II, str. 129—137, z 3 ryc.).
15. Skąd Hitler wziął swastykę? Co mówi nauka o tym rzekomo germańskim symbolu? (Z O. W., r. XV, str. 27—32, z 10 ryc.).
16. Chleb sprzed 5000 lat (Z O. W., str. 40—45, z 6 ryc.).
17. Prasłowiańszczyzna. Zarys dziejów i kultury Prasłowian. Poznań 1946, str. 164, z 68 ryc. i mapkami.
18. Przyczynek do dawności niektórych wytworów polskiej kultury ludowej (Lud, t. XXXVI, str. 280—288, z 17 ryc.).
19. Osada prasłowiańska na Górze Sokolej. (I. K. P., r. III, nr 166).
20. Z badań nad kulturą prapolską. Co wiemy o gospodarce Prapolan? (Z. O. W., r. XV, str. 49—51, z 2 ryc.).
21. Kultura prasłowiańska (Wiedza Powszechna. Cykl: Prasłowiańszczyzna i Polska pierwotna z. 3, Warszawa 1946, str. 24 z 7 ryc.).
22. Zabytki przedhistoryczne i sposób ich badania (Wiedza Powszechna. Cykl: Prasłowiańszczyzna i Polska pierwotna z. 1, Warszawa 1946, str. 24 z 7 ryc.).
23. — i Szafrński Włodzimierz. Bibliografia prehistorii polskiej za lata 1939—1945 (z uzupełnieniami za rok 1938) (P. A. t. VII, str. 120—126).
24. Ceramika słowiańska między Łabą a Odrą w zaraniu dziejów (P. A. t. VII., zesz. I. str. 29—50).
25. Germanie przedhistoryczni w Polsce (P. A. t. VII, str. 65—89).
26. Prakolebka Słowian w świetle badań paleobotanicznych. (P. A. t. VII, str. 98—102, z 3 ryc.).
27. Rec. Gloger, Germanen in Osteuropa (P. A. t. VII, str. 114—117).
28. Rec. K. Gloger, Germanen in Osteuropa (P. W., r. II, str. 249—253).
- 28a. Rec. Przeworska, Życie ludzi w dawnych wiekach (P. A., t. VII, str. 117—120).
29. Słowianie i Germanie na ziemiach na wschód od Łaby w 6—8 w. po Chr. (P. A. t. VII, str. 1—29).
30. W sprawie granicy Słowian w Niemczech środkowych (P. A. t. VII, str. 51—65).
31. Wspomnienia pośmiertne śp. śp. dr Zdzisława Durczewskiego, mgr. Jacka Delekty, Józefa Szuberta, Kazimierza Łukasiewicza i Feliksa Wydry (P. A. t. VII, str. 127—130).

32. Jak polowano przed wiekami? (Z O. W., r. XV, str. 75—79, z 5 ryc.).
33. Dr Jan Filip (I. K. P. r. II nr. 186).
34. O rewindykację naszego mienia kulturalnego (I. K. P. r. II nr. 229).
35. Radaby dusza niemiecka... do polskiego raję (I. K. P. r. II, nr 253).
36. Denazyfikacja w strefie brytyjskiej. Wybitny hitlerowiec, zacięty wróg Polski i Związku Radzieckiego na wolności. (I. K. P. listopad 1946.).
37. Żeromski o przedhistorycznej kulturze Pomorza (Arkona, nr 13—14, str. 3—5).
38. Osiągnięcia prehistorii polskiej w okresie powojennym (I. K. P. r. II, nr 351).
39. Podręcznik prehistorii dla nauczycieli (Życie Szkoły, r. I, str. 183—192).
40. Obrządek ciałopalny u Słowian zachodnich (Spr. P. A. U. t. XLVII 1946, str. 118—120).
- 40a. Rec. K. Pastenaci, 4000 Jahre Ostdeutschland. Die Vor- und Frühgeschichte Ostdeutschlands zwischen 3000 vor und nach der Zeitwende (Przegląd Wielkopolski, r. II, nr. 2, str. 59—62).
- 40b. Komentarz archeologiczny do ustępu o grodziskach. (Pomniki dziejowe Polski. Seria II — Tom I. Kraków 1946, str. 128—129).

1947

41. Ozdoby srebrne w grobach i osadach wczesnohistorycznych Słowian zachodnich. (Spr. P. A. U., str. 108—109).
42. Najstarsze Gniezno w świetle wykopalisk (P. Z., r. III, str. 308—318).
43. Początki Gniezna (G. W., r. III nr 114 [wyd. A]).
44. Kultura prapolska. Prace Instytutu Zachodniego nr 11, str. 605 + 261 rycin.
45. Biskupin. Poznań 1947, str. 16, z 11 rycinami i mapką.
46. Cyprian Norwid a prehistoria (Z O. W., r. XVI, str. 91—95).
47. Charakter Germanów i Niemców na przestrzeni dwudziestu wieków (I. K. P., r. III, nr 11).
48. Dziedzictwo kultury słowiańskiej na obszarze dzisiejszych Niemiec (I. K. P. r. III, nr 154).
49. Biblioteka Muzeum Prehistorycznego (Książka i Kultura, nr 5, str. 5—6).
50. 90 lat w służbie nauki i narodu (Z O. W., r. XVI, str. 117—120).
51. Czy za czasów Mieszka i Chrobrego używano u nas kamiennych toporów? (Z. O. W., r. XVI, str. 151—153).

52. Słowianie i Germanie w pradziejach Polski (Wiedza Powszechna. Cykl: Prasłowiańszczyzna i Polska pierwotna, z. 5, Warszawa-Lódź 1947, str. 15).
53. Zagadkowe narzędzia ząbkowane (P. A., t. VII, str. 304—307).
- 58a. Śp. prof. dr Leon Kozłowski (P. A., t. VII, str. 311—312).

B. Z innych dziedzin

54. Lud bez przestrzeni czy przestrzeń bezludna (G. W., r. I, nr 39).
55. Dlaczego okupanci uczyli się po polsku? (I. K. P., r. I, nr 51).
56. Pilne potrzeby Ziemi Odzyskanych (Kur. Szcz., r. I, nr 50).
57. O nowej granicy na zachodzie (G. W., r. I, nr 112).
58. Co będzie z Łużyczanami? (G. W., r. I, nr 133).
59. Święto nauki polskiej (G. W., r. I, nr 148).
60. Przyczynki do poznania kultury niemieckiej XX wieku (Życie Literackie, r. I, str. 14—15).
61. Do czego służyły Niemcom nasze kościoły? (G. Kat., r. I, Poznań).
62. Nędza robotnika polskiego w czasie okupacji (G. W., r. II, nr 12).
63. Zawsze ci sami... (Głos Ludu, r. III, z dn. 20. II.).
64. Łużyce chcą żyć (I. K. P., r. II, nr 56).
65. Wyższość ich kultury (I. K. P., r. II, nr 68).
66. Zasługi cywilizacyjne Polski w zaraniu dziejów (I. K. P. r. II, nr 32).
67. Jak Niemcy w czasie okupacji uczyli się po ~~niemiecku~~? (G. W., r. II, nr 153). *niemie*
68. Na usługach zdrowia. Lecznica przeciwgruźlicza w Smukale pod Bydgoszczą. (I. K. P., r. II, nr 229).
69. Poprzednicy Greisera sprzed tysiąca lat (I. K. P., r. II, nr 186).
70. Znaczenie męczeństwa św. Wojciecha (Słowo Powszechne, r. I, nr 34).
71. Listy ze Szwecji [Uczeni polscy w Szwecji] (I. K. P. r. III, nr 280).
72. Listy ze Szwecji [Dobrobyt i widmo kryzysu] (I. K. P. r. III, nr 287).
73. Polonica szwedzkie (I. K. P. r. III, nr 302).
74. Migawki sztokholmskie (I. K. P. r. III, nr 315).
75. Katolicyzm w Szwecji (I. K. P. r. III, 25. XII. 1947).

W pozycji nr 67 zamiast: po niemiecku? czytać: po polsku?